Harrie van der Meer, UvA en HvA.
h.a.l.van.der.meer@hva.nl
+316 290 75 998
Website van de werkgroep: www.shb-online.nl/onderwijs/information-literacy/

Inhoud:

- Introductie
- Waarom delen en hergebruik
- Delen van open leermiddelen
- Toepassen van open leermiddelen
- Vinden van open leermiddelen
- Bibliotheeksondersteuning

Introductie

Open betekent gepubliceerd met een open licentie.
De 5 R's van David Wiley

- Retain (opslaan)
- Reuse (hergebruiken)
- Revise (aanpassen)
- Remix (herschikken en rearrangeren)
- Redistribute (opnieuw delen)

Met een creative commons licentie kun je aangeven wat wel en niet mag. Er zijn een aantal verschillende vormen. Bij bijna alle gevallen (CC 0) is het belangrijk de bron/auteur te noemen. Bij hergebruik van middelen is het dus belangrijk naar de licentie te kijken, om te weten wat je wel en niet mag doen met de informatie.

Edusources is een repository voor leermiddelen, opgezet door SURF.

Waarom delen en hergebruik?

Sommigen gebruik leermiddelen via/op libguides. Het hergebruik scheelt tijd, energie en geld. Het leidt ook naar kwaliteitsverbetering. Je gebruikt bestaande bronnen en voegt nieuwe kennis toe.

Zelf delen helpt bij feedback ontvangen, zichtbaarheid van je instelling, etc. Knelpunten zijn onduidelijk/onbekend beleid, huiverigheid rondom AVG.

Voordelen voor de docent

- Kwaliteit verbeteren door feedback van de community
- Meer toegankelijk voor zowel docenten als studenten
- Samenwerken om collecties op te bouwen
- Niet opnieuw het wiel uitvinden
- Als inspiratiebron voor lessen
- Tijdbesparing
- Kosten reductie
- Kennisvalorisatie
- Profileren als expert
- Professionalisering van docenten

Voordelen voor de student

- Personalisatie, aanpassen op eigen wensen
- Flexibiliteit - meer tijd- en plaats onafhankelijk studeren
- Andere uitleg van de leerstof dan de docent
- Toegankelijkheid
- Kosten (denk aan boek kosten etc.)

Waarom zou je iets niet delen?

- Is het wel goed genoeg?
- Anderen gaan ermee vandoor
- Geen commercieel hergebruik
- "Verminking" van de materialen door anderen
- Wat zit er voor mij in?

Waarom zou je iets niet hergebruiken?

- Te specifieke vraag
- We kunnen niets vinden
- Weet niet hoe lang het blijft staan
- Waar kan ik het vinden
- Kwaliteit is moeilijk te beoordelen

Beleidsimpulsen voor het stimuleren van maken en gebruiken van open leermiddelen

- Programma Npuls (onderwijs in MBO, HBO en WO te verbeteren door de kansen van digitalisering te benutten)
    - Flink programma met een aardige subsidiepot. Dit wordt gecoordineerd door SURF.
- Verklaring Nationale Aanpak Digitale en Open Leermaterialen (gezamenlijk gaan werken aan het maken, delen, hergebruiken en inkopen van leermaterialen)
    - Alle hoger onderwijs instituten hebben dit ondertekend om hier aan te werken.
- Instellingsplannen: haken we aan of niet?

Delen van open leermiddelen

Harrie werkt aan twee projecten:

- Informatie vaardigheid (2010-2021)
    - Ruim 400 IV-materialen gedeeld
    - Er is een projecteindraport
- Digital Skills (2022 - 2023)
    - Nog in te voeren digital skills materialen
    - In samenwerking met diverse landelijke werkgroepen
    - Zeker bij dit onderwerp is samenwerking belangrijk!

Ze delen dit via Surfsharekit, dit is de repository waar je dingen kunt plaatsen. Deze worden beschikbaar gemaakt via edusources.nl
Deze repository is nog in opbouw, maar er komt steeds meer beschikbaar en er wordt hard aan gewerkt.
Om iets te delen in deze repository heb je een licentie nodig op sharekit of edusources.
Het doel van deze projecten is om hergebruik te stimuleren, de kwaliteit te verbeteren en de beschikbaarheid te vergroten van deze middelen.

Welke aspecten zijn van belang?

Collectievorming
Het gaat om meerdere types materialen. Denk aan libguides, video's, handleidinge, powerpoints, etc.

Taxonomie
Het nut hiervan is om de terugvindbaarheid te verbeteren. Het is ook nuttig voor een collectievorming. Het zorgt bijvoorbeeld voor consensus over de scope, een gemeenschappelijke 'taal' en het ontdekken van lacunes in het aanbod.
Edubatches zijn digitale certificaten waarmee een student kan aangeven wat hun vaardigheden zijn. Er wordt getracht hier consensus te creeren over wat de uitkomsten van vaardigheden zijn, etc.
Ze zijn nu bezig om ook een taxonomie te maken voor het digital skills project.

Kwaliteitsmodel
Kwaliteit boven kwantiteit is de prioriteit. Het kan bijdragen aan de beoordeling vooraf van de vakinhoud, didaktiek presentatie en taal, en aansluiting bij metadata-standaarden.
Het kan bijvoorbeeld gebruikt worden als checklist door een auteur. Dit model kan ook worden teruggevonden op de website van de information literacy werkgroep.

Workflow
Omdat niet iedere instantie een licentie heeft, loopt de workflow voor nu nog via de werkgroep van Harrie. Het begint bij het maken van nieuw materiaal. Hierna wordt het ingediend bij de werkgroep information literacy via de digitale postbus. Zij checken of het al aanwezig is in het portaal en of de kwaliteit goed is. Daarna wordt het ingevoerd bij SURF sharekit en wordt het beschikbaar gestelt. Als men wel al de nodige licentie heeft, hoeft dit niet via de werkgroep te gebeuren.

Toepassen van open leermiddelen
Je kunt dit opnemen in je eigen onderwijs in lesplannen, powerpoints of colleges. Je kunt ook online modules of MOOC's laten opnemen in je onderwijsplan. Je kunt studenten ook een rol geven in het ontwikkelen van leermaterialen. Hier wordt nog niet altijd aan gedacht. Studenten vinden zelf ook leermaterialen.

Wikiwijs is een soortgelijke repository binnen Nederland. Edusources is gericht op hoger onderwijs, maar wikiwise is iets breder. Er is een community wikiwijs verpleegkunde. Hier worden bijvoorbeeld ook masterclasses gegeven.
www.hbovpk.nl ook voor niet verpleegkundigen, en heeft een nuttige en actieve vak community groep.

Vinden van open leermiddelen
Er zijn veel bronnen, maar hier is een lijst van Harrie voor bronnen met documenten en afbeeldingen.
Documenten
- OER commons
- Edusources
- Europeana
- Merlot
- OERworldma
- OpenStax
- Directory of Open Access Books (DOAB)
- Teaching Commons
- Mason OER Metafinder (MOM)

    - Zoekt in meerdere open education resources

Afbeeldingen

- Pixabay
- Pexels
- Unsplash
- Openverse
- Google afbeeldingen
- Wikimedia commons
- Flickr

Een truc is om in Google Afbeeldingen te zoeken op [text site:pixabay.com site:pexels.com]

Deze bronnen zijn voornamelijk Engelstalig. Het verschilt per bron in hoeverre de kwaliteit wordt gecontroleerd/gewaarborgd.
Degene die upload moet in de gaten houden dat de elearning modules up to date zijn. Als het via de werkgroep gaat, zullen zij regelmatig een mailtje sturen om te controleren of de module nog up to date is. Het blijft echter ook belangrijk dat de gebruiker zelf onthoudt dat dingen verouderd kunnen zijn.

Zijn er subsidies e.d. voor het ontwikkelen van deze leermiddelen? Daar is o.a. het Npuls project voor.

Beoordelen van open leermiddelen

- Didactisch
    - Zijn er leerdoelen aanwezig
    - Matchen ze
    - Passen ze bij de visie van de instelling
    - Docentinsructie is nuttig
    - Benodigde voorkennis duidelijk
- Technsich
    - Toegankelijkheid
    - Mogelijk vor hergebruik
    - Passen instellinsinfra
    - Correct werken
    - Gebruiksirendelijkheid
- Inhoud
    - Vakinhoudelijks kwaliteit
    - Theoretisch kwaliteit
    - Match met inhoud en leerdoel onderwijs
    - Reputatie maker leermateriaal
    - Kwaliteit van gebruikte 'taal'
- Vorm/interface
    - Kwaliteit beeld, geluid, etc
    - Vormgeving
    - Match vormgeving en visie

Het kwaliteitsmodel is ook een hulpmidde, deze is terug te vinden op de website.

Bibliotheekondersteuning

De OER librarian kan ondersteunen in het geven van advies en trainingen op een aantal gebieden.

- Creatie/delen
- Vinden/samenstellen

    - Beoordelen kwaliteit
    - Hulp collectievorming
- (her)gebruik
- Auteursrecht
    - auteursrechtencheck
- Bewaren/zichtbaarheid

Zelf toepassen: wat doen we met onze eigen materialen?